

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Środowiska

Data posiedzenia: 17 marca 2010 r.

Nr posiedzenia: 42

Posiedzeniu przewodniczył: senator Zdzisław Pupa – przewodniczący komisji.

Porządek posiedzenia: Zagrożenia środowiskowe i społeczne wynikające z uwolnienia organizmów genetycznie zmodyfikowanych:

1. Obowiązujące i projektowane regulacje prawne dotyczące organizmów genetycznie modyfikowanych.
2. Zarys informacji o organizmach genetycznie modyfikowanych.
3. Genetycznie modyfikowane organizmy a zdrowie.
4. Uprawy genetycznie modyfikowane a rolnictwo ekologiczne.
5. Ekologiczne i społeczne skutki uwalniania organizmów genetycznie modyfikowanych. Problemy polskiego rolnictwa.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Stanisław Gorczyca, Andrzej Grzyb, Krzysztof Majkowski, Andrzej Misiołek, Jan Olech, Zdzisław Pupa, Michał Wojtczak, Czesław Ryszka, Wojciech Skurkiewicz.
 - senatorowie niebędący członkami komisji: senator Grażyna Sztark, senator Kazimierz Kleina, senator Grzegorz Wojciechowski,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Środowiska:
 - minister środowiska Andrzej Kraszewski,
 - dyrektor Departamentu Ochrony Przyrody Agnieszka Dalbiak,
 - główny specjalista w DOP Michał Giziński,
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - zastępca dyrektora Departamentu Hodowli i Ochrony Roślin Wiesław Podyma,
 - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:
 - zastępca prezesa Jan Wiater,
 - Najwyższa Izba Kontroli:
 - doradca techniczny Katarzyna Papińska,
 - Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa:
 - główny inspektor Tadeusz Kłós,
 - zastępca głównego inspektora Dariusz Wiraszka,
 - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska:
 - zastępca głównego inspektora Roman Jaworski,
 - Sejm RP:
 - poseł Henryk Kowalczyk,
 - poseł Dariusz Bąk,
 - poseł Szczęśny Zarzycki,
 - eksperci:
 - prof. dr hab. Zbigniew Mirek – Polska Akademia Nauk,
 - prof. dr hab. Jan Narkiewicz-Jodko – Instytut Warzywnictwa

- w Skierniewicach,
- prof. dr hab. Ludwik Tomiałojć – Muzeum Przyrodnicze we Wrocławiu,
- prelegenci:
 - prof. dr hab. Tadeusz Żarski – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
 - przewodniczący Towarzystwa Lekarzy Polskich, dr Jan Eugeniusz Malinowski,
 - prorektor Politechniki Rzeszowskiej prof. dr hab. Leszek Woźniak,
 - dr inż. Janina Błażej – Uniwersytet Rzeszowski,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych, związków zawodowych rolników, naukowcy.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Przewodniczący Komisji Środowiska Zdzisław Pupa przedstawił powody zwołania posiedzenia. Podkreślił, że omówienie w gronie naukowców, lekarzy i ekspertów wpływu GMO na środowisko pomoże senatorom podejmować decyzje podczas pracy nad ustawą regulującą funkcjonowanie na polskim rynku organizmów genetycznie modyfikowanych. Organizacje pozarządowe organizują liczne protesty przeciw GMO, ponieważ ich wprowadzenie do środowiska wzbudza wiele wątpliwości i obaw. Oczywiście jest również, że GMO może mieć pozytywny wpływ na rolnictwo. Najważniejsza jednak jest odpowiedź na pytanie, czy te organizmy nie zagrażają życiu i zdrowiu człowieka.

Minister środowiska Andrzej Kraszewski podkreślił, że obowiązkiem administracji rządowej proponującej rozwiązania prawne parlamentowi jest rzetelne rozważenie wszystkich za i przeciw. Zdaniem ministra środowiska wiedza na temat GMO jest w Polsce niewystarczająca i jest potrzeba prowadzenia rzetelnych badań na ten temat.

Podczas posiedzenia komisji wygłoszono pięć referatów.

Dyrektor Departamentu Ochrony Przyrody w Ministerstwie Środowiska Agnieszka Dalbiak przedstawiła obowiązujące i projektowane regulacje prawne dotyczące organizmów genetycznie modyfikowanych. Omówiła dyrektywy oraz rozporządzenia Rady i Parlamentu Europejskiego w tej sprawie. Jak poinformowała, przygotowano projekt ustawy – Prawo o organizmach genetycznie modyfikowanych, który reguluje zagadnienia dotyczące GMO w Polsce, m.in. w zakresie prowadzenia zakładów inżynierii genetycznej, zamkniętego użycia GMO oraz zamierzonego uwolnienia tych organizmów do środowiska w celach doświadczalnych, a także wprowadzenia GMO do obrotu jako produktów lub w produktach, uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych i udostępniania informacji o takich organizmach. W myśl projektu w tych sprawach decyzje i zezwolenia będzie wydawał minister środowiska, który ma też kontrolować tę działalność. W projekcie znalazły się także bardzo szczegółowe przepisy dotyczące sporządzania planów postępowania w sytuacji awarii w zakładach inżynierii genetycznej oraz zamkniętego użycia zaklasyfikowanego do III lub IV kategorii zagrożenia (niosących największe zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia, a nawet życia ludzi). W projekcie zawarto także przepisy dotyczące uprawy roślin zmodyfikowanych. Daje on też ministrowi rolnictwa prawo wprowadzenia ograniczenia czy zakazu uprawy określonych roślin. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, uregulowano zagadnienie stref wolnych od upraw roślin genetycznie zmodyfikowanych. Będą je mogli tworzyć z własnej inicjatywy posiadacze gospodarstw rolnych. Biorąc pod uwagę nastroje społeczne narosłe wokół kwestii GMO, projekt reguluje także kwestie udostępniania informacji na ten temat i udziału społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji dotyczących tych organizmów. To rozwiązanie ma ułatwić społeczeństwu dotarcie do odpowiednich przepisów i procedur, a tym samym zwiększyć kontrolę społeczną nad GMO.

Informację o organizmach genetycznie modyfikowanych, obejmujących zarówno mikroorganizmy, rośliny, jak i zwierzęta, przedstawił prof. dr hab. Tadeusz Żarski z Katedry Biologii Środowiska Zwierząt Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, a także członek Komisji ds. GMO przy Ministrze Środowiska i Państwowej Rady Ochrony Środowiska.

W opinii prof. T. Żarskiego osiągnięcia biotechnologii, zwłaszcza uzyskane na mikroorganizmach, są niepodważalne i godne rozwijania. Zdaniem prof. Żarskiego istotą problemu GMO jest wielka naukowa i gospodarcza ekspansja kilku światowych gigantów agrobiznesu, którzy mają patenty

na metody modyfikacji i nieograniczone wpływy na obrót produktami modyfikowanymi, takimi jak ziarno, a także na wytwarzanie środków ochrony roślin. Koncerny te mają więc wielką władzę, ale niestety nie chcą dopuścić do niezależnych badań nad GMO i blokują wiedzę na temat ich możliwości, a także skutków ubocznych.

Przewodniczący Towarzystwa Lekarzy Polskich dr Jan Eugeniusz Malinowski przedstawił referat „Genetycznie modyfikowane organizmy a zdrowie”. Jak stwierdził, „GMO to rośliny, zwierzęta i drobnoustroje, których geny zostały celowo zmienione przez człowieka. Raz uwolnione nie mogą być zatrzymane i kontrolowane, czyli jest to proces nieodwracalny. Tymczasem GMO nie zostały poddane tak dokładnym badaniom jak leki”. Przyznał jednak, że według niezależnych genetyków i innych naukowców – ostrożnych i przezornych badaczy – działania inżynierów genetycznych to recepta na katastrofę.

O wpływie upraw GMO na rolnictwo ekologiczne mówiła dr inż. Janina Błażej z Wydziału Biologiczno-Rolniczego Uniwersytetu Rzeszowskiego. „Rozwój rolnictwa ekologicznego jest możliwy tylko w warunkach całkowitego zakazu wprowadzenia do naszego kraju GMO” – podkreśliła.

Prof. dr hab. inż. Leszek Woźniak z Politechniki Rzeszowskiej przedstawił zagrożenia środowiskowe i społeczne wynikające z uwolnienia GMO. Przytaczał publikacje udowadniające m.in., że żywność modyfikowana pojawiła się na rynkach nie dzięki naukowym badaniom, ale z powodu nacisków przemysłu biotechnologicznego. Profesor cytował publikacje naukowe podnoszące, że nikt nie może zmusić żadnego kraju do działania na własną szkodę ani żadnego człowieka do kupowania tego, co zagraża zdrowiu, bezpieczeństwu żywnościowemu i środowisku. „Czołowi genetycy świata, w tym laureat Nagrody Nobla Francis S. Collins twierdzą, że język DNA znamy jeszcze ciągle bardzo słabo i że potrzeba dziesięcioleci, jeżeli nie stuleci, by zrozumieć zapisane w nim przesłanie” – stwierdził prof. L. Woźniak.

W dyskusji głos zabierali zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Większość osób opowiadała się za potrzebą dokładnego zbadania wpływu organizmów genetycznie modyfikowanych na zdrowie i bezpieczeństwo środowiska, zanim GMO zaczną być coraz powszechniej stosowane.

W posiedzeniu komisji uczestniczył Paweł Połaniecki reprezentujący „Koalicję Polska wolną od gmo” wykonujący działalność lobbingsową.